

**DECLARACIÓN
UNIVERSAL
DE DERECHOS
HUMANOS**

60° aniversario
Edición especial
1948 - 2008

**SHUAR
CHICHAM**

NACIONES UNIDAS

AENTSU NINIURIN CHICHAME MASHINIU AMIKTIN

Yánkuam 10, 1948 uwítin, Naciones Unidas-num núkap aents tuákar, kákaram chichaman amiktinian etsérkaru ainiawai. Jú chichaman yajá nunkanam aújas nekawar, etsérkar, aujmattsar iniankákiarat tusar najánawaru ainiawai. Tura aentsank uchi unuimjainiana ausha, aentsu chichame étserkamwana aú achikiar aujsar, unuimiarar nekawar nii pujamuri umintikiarat tusar. Tura aentsank yajá nunka tepakmanumash mash jú papin nekawar, etsérkar, paán ajásma atí tusar. Tuma asamtai nukap aents tuakar, jú chichaman yajá nunka etserkamu atí tusar ejérru ainiawai.

JUÁRMA

Aents yajauch chichaman waintsuk ankán pénger pujustin ainiawai. Yajá nunkanam aentsu chichame etsérkamu mashi paánt ajástin ainiawai. Shuar chíkich aentsjaish nuamtak métekkarak íisma atin ainiawai.

Aentsu chichame pénger etsérkachma, nekáchma asamtai, shuar wishikkramu, asútiamu, eméskamu, awáttram, yajaúch amákma ainiawai. Tuma asamtai yamaikia ukúnma aí aents nuamtak nunkanam pénger asutiachma, waítta puúsat tamaiti.

Aents yajauch nétse aínis enentaimin, aentsu chichame mashiniu amiktin, kákaram papinium aárma arantukma tama awai.

Yajá nunka tepakmanumash ii shuarijjaish pénger nekaniar, arántunaikiar pujustin tamaiti.

Naciones Unidas-num aents anaikiamu ainia aú iruntrar, aents métekkarak armí tusar papinium aárrar útsukaruiti. Aentsan aishman, nuajaish métek emkiar, takakmakiar, weenak, ankán pénger pujusarat pujusarti tiaruiti.

Yaja nunkania ainiana au, Naciones Unidas-num irunar chichaman juki wenana aú, yaintai tiaru ainiawai. Shuara chichame mashi nekáwar amikiarat tiaruiti.

Aentsu chichame mashiniu amiktin, papinium paánt kákaram aárma asamtai, mash nekawar amikiarti tiaruiti.

MASH AENTS TUÁKAR AÚJMATTSAMU
Júna étsereawai
Aentsu Niniurin Chichame Mashiniu Amiktin

Aentsu chichame mashiniu amíktin etsérkamu asamtai, Naciones Unidas-num aents irutkamunmania, mátsatkamunmania tuákar, jú chicham pénkér amikiarat tusar aujmtsar etsérkaru ańniawai. Ashi aents takakmainiana ausha ju chichaman nekáwar unuiniaki, etsérkiar weénawai. Kákaram chicham aárman, ju nunkanam tura yajá nunkanmash arantukar amikiarat timiaiti.

TÁMA CHIKÍCHIK

Aents yajá nunkanam akńnia ásamtaish, metekrak ainiaji. Tumasha ni chichamenka tuke amiktin ańniawai. Ni iniakmamuri, ní chichamejai tuke aniakmamsar chichakartin ańniawai. Tuma asamtai aents mash nekawar, penker metekrak, nuamtak wará warat shiir pujusarmi tusar aárma awai.

TÁMA JÍMIAR

Mash nunkanmania aents matsatka ańnia aú, jú papi kákaram aarma, nii amikiartin tama etsérkamuiti. Tura nua, aishmankash, nii chíkich yuúsrin takakiatsha; yajá nunkanmania áchitkiaitiat, chíkich aentsjaish apatkar iyamka metekrat ainiaji. Aents chíkich aentsjai páchitkiaitiat, niisha kuitia takakchaitiat, turuskesh takakuitiat, yajá nunkanam akiniatkiusha chíkich aentsjaish metekrak ańniawai. Tuma asamtai aents nisha iirka akush juú nunkanam pujátikia, penker pujúsar, kákaram papi aárma ána aún tuke umiktiniaitji.

Nunisan aents mash nunkanam niisha pujuinia ausha, ni uúntrin umirin asar, maánitsuk, ankan penker pujusarat tusar jú papi aarman umikiartinaiti.

TÁMA MENAÍNT

Aents niisha yajania akusha tuke jú papinkia amiktin ańniawai. Tura pénger ankan pujustin, kajernaitsuk, awatnaitsuk pujusartin ańniawai.

TÁMA AÍNTIUK

Aents tí iniátai, waítkiaitia, tí takákmantiktai, aents surútai, ańniana aúka najashtin tama kákaram papi aárma awai. Tura aents niisha pénger puja anánkar, yajá nunkanam jukír surúkchatnuiti. Tura shuará muúke tsupikiar surukchatnuiti.

TÁMA EWEJ

Aents ańnia au nánkamsar awatrashtiniaiti. Tura waítkiasar apújsashtiniaiti. Tura chíkich shuar tunamaru ańnia ausha wishikrar, usúkiar, misú ukuinkiar natsánmai ekamsachminiaiti.

TÁMA UJÚK

Aents chíkich ainia au, waitmenmai amajainia wainkiurkia uunt ainia au wárik ujákartiniaitji. Kákaram chichamjai asutiawarat tusar, tura nuyá ayampruktin awai.

TÁMA TSÉNKENT

Kákaram chicham juamunmaka, aents mash métek akiniawaru asamtai yaimkiartiniaiti. Aentsu awátin, waitmenmai amajainiakuinkia uúnt anaikiamu ainia aú, jú chichaman uminiachkuí asútiámu aártiniaiti. Aents chíkich aentsun, kajéreak shainch iís ajakuinkia; wijiainkia metékchaitme takuish; aentstikia chíkich aentsjaish métek asar ayamrumaktiniaitji.

TÁMA YARÚSH

Mash aents ainia aú, kákaram chicham iwiartainiam, waúmak yaimiainiachkuinkia, aents kajérsuk, kakáram chichaman umikiarat tusar yainkiartiniaitji.

TÁMA USÚMTAI

Aents nánkamas weka wainkiursha, aántar achikar sepunam enkeachminiaiti. Tura nánkamsar níí nunkénia, níí mátsatkamurinia yajá nunkanam júkishtiniaiti.

TÁMA NÁWE

Chíkich aents akuisha, kákaram chichamjainkia metékkarak ainiawai. Tuma asamtai aents nankamsarkia sepunam enkeachminiaiti. Tura nankamsarkia níí mátsatkamurinia, irutkamurinia enkémar yajá nunkanam júkichminiaiti.

TÁMA NÁWE CHIKÍCHIK

Aents chíkich aentsun antar kasámka wainkiachiat, waúrkir kasamkayi tichatnuitji. Kasámka wainkia asarkia, aents uúnt anaikiamu ekétu ujaktiniaitji. Chíkich aents umitmakun, níí aentsri iniamrasha aminiaiti. Núna pénger nekamí tusar áya úntak unták iruntrar iwaratin ainiawai. Tura níí shuari íi chichamejai chicharak ayamrakuinkia anturkatin ainiawai.

Ekuatura uuntri kákaram papi aárma iisar umikiartin ainiawai. Aents tunaku, nu papijiai sepunam urútmá nantua pujustata, kuitniasha urútmána akikmaktinait tusar nu chicham pénger nekatín ainiawai. Ekuatura uuntri kákaram papi aárma, aents umitsuk nankamas nukap tsawant sepunam enkeachminiaiti, aentsank nánkamsar núkap kuit akikmakta tusarkia aents anankashtiniaiti.

TÁMA NÁWE JÍMIAR

Aents aántar, chíkich shuaran jeén nankamas waniachminiaiti. Tura aentsan ántar níí jeén enkéma níí imiatkinrin takaschatnuiti, tura entrar waitiuar awatchatnuiti. Tura tsanumashtiniaiti. Aentsank waít chichamnasha etsérkenikia wekaishtiniaiti. Nuna tura Ekuatura untri wainkiunka kákaram chichamjai jú aentsun asútiatnuiti.

TÁMA NÁWE MENÁINT

Shuar nánkamas níí nunkenchu wekasashtiniaiti. Tura aents tui pujustiniait nunasha ninki wakeruk jui pujustajai titiniaiti.

Aents níí nunkenia jinki, yaja nunkanam pachitsuk weminiaiti. Tura nú aents, níí nunke waketkitaj takunka, uyumatsuk waketkitnuiti.

TÁMA NÁWE AÍNTIUK

Aents aínia au nankamas chíkich aents kajérkamka, níí nunkenia jinki chíkich nunkanam pachitsuk weminiaiti. Jú aentska yajá nunkanam pujústaj takunka níí

wakeramu tsawantin, uwitin pujusminiaiti.

Aents nísha yajá nunkanam wétasa puja, turuskesh weá, itiurchat chicham jurúkchamniaiti. Chicham Naciones Unidas-num ejéramu aá asamtai.

TÁMA NÁWE EWÉJ

Aents ni nunké akinia asa, tuke nú nunkanam achitkia atiniaiti. Tuma asamtai Ekuatura untri tuké yainma atiniaiti.

Aents ni nunke akinia, chikich nunkanam wetaj tau itiurchat amasachminiaiti, tumaitkuish chikich nunkanam pujustaj tusa wakera suritkiashtiniaiti.

TÁMA NÁWE UJÚK

Aeshman natsa, nua natsa ainia aú, pachitsuk ni aents wakeramurijai nuatnaik turuskesh, nuatak pujusminiaiti. Inkish tura tarimiat aents akusha, chikich aents ARÚTMAM- (Dios) enentaimtin akusha, yajania nunka pachikia akusha, pachitsuk nuatak, nuatnaik ni shuarijiai najánairar pujusminiaiti. Tura aentsank ajapnaiyataj takusha pachitsuk ajapnayaimnia ainiawai.

Aeshman, nuajai mae wakerunai ajasar nuatnaikiarmin ainiawai. Nua, aeshman imian nuatak, nuatnaik pujuschamnia enentaimkiunka turachminiaiti, áyatkish tsanink pujúsminiaiti.

Aents nuatnaik nuwen, uchirin takakuka, irutkamunam, matsatkamunam paan ajasar pujusartiniaiti, tuma asamtain Ekuatura untrinkia chicham yajauch akuish pachitsuk ayamrutin áwai.

TÁMA NÁWE TSÉNKENT

Aents ni jeen sumáku asa, ni nérentin atiniaiti. Jeán, aján takakuinkia niniuk atiniaiti, tumaitkush matsatkamunmash, irutkamunmash chikich aentsjai irunar takákmasaruitkuinkia niniu ainiawai.

Aentsu jeéncha, tura ajarincha, warín áchat mash niniu asarmatai, aántrar núnka atáncir aents jurúkchatnuiti tama aárma áwai.

TÁMA NÁWE YARUSH

Aents pachitsuk ni wakeramun, áncan enentaimin aátiniati, tura nísha ARÚTMARIN enentaimtin árminiaiti. Tura pachitsuk ni ARÚTMARIN, ni enentai yapajia, ankan péncer pachitsuk pujusmin ainiawai. Nuna turuiniakuinkia úmas turúskesh paánt ajásar warinkish ARÚTMAN wararsamnia ainiawai.

TÁMA NÁWE USÚMTAI

Aents ni enentaimmian, ishamsuk chikich aents ainia aún ujaktin ainiawai. Tura aentsank chikich aents ainia au, metekrakka enentaimin ainiatsui, tumaitiak itiurchat aents chichaku asarmatai, itiurchat amasashtiniaiti. Chicham péncer nekar tuinkish etsérkamu atiniaiti ishamsuk.

TÁMA NÁWE JÍMIAR

Aents maánitsuk péncer pujuinia shiir awajsar yainkiar iruntrar nuamtak péncer pujustiniaiti.

Turasha aents irunar nuámtak tsanink pujustajtsa nakitia, antrar utsukchatnuiti.

TÁMA NÁWE JÍMIAR CHIKÍCHIK

Mash aents Ekuatura untri chichame etserkui, umirkatnuitji. Ekuatura untri, aents anaík takákma tusa apújsamujai pénker iruntrar takakmastiniaitji.

Aents Ekuaturnum pachitkia asa tuinkish pachiniaik takakmastiniaiti.

Aents ni aentsrijai anaik ekentsamu, Ekuatura untri arantuktiniaiti. Ii aentsri anaikiar ekemtsami tusarkia, papinium ajaptainiam anaikiar, ekentsamu atiniaiti.

TÁMA NÁWE JÍMIAR JÍMIAR

Aents mash ankán uyúmatsuk pénker enentaimsar pujusarat tusar, Ekuatura untri ii aentsri yaintiniaiti. Chikich nunkanmaya uunt anaikiamu akusha, Ekuatura uuntri pachitsuk yainkiartin ainiawai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR MENAÍNT

Aents ni takátan wakérak emkéma takakmasminiaiti. Chikich aents takákmana aentsank niisha métek íisma atiniaiti. Uchi takákma puja ajápamu akuish tuke ayámrukma atiniaiti.

Aents nuwa, tura aishman akusha chikich aentsjai métek íisma atiniaiti. Aents nakitrar mujjkiamu achatnuiti.

Aents ni aijiai métek takákma puja, kuit métek akikma atiniaiti. Waras kuitian achik ni nuwen, ni aishrin, ni uchirin pushi sumarak, apatkun sumarat ayurat tusar. Ni aentsrijai pénker irunar, warás wariniaksha sumak yuawarat tusar. Nuna Ekuatura uuntri ayamruktiniaiti.

Ni matsatkamurin, ni irutkamurin aents iruntrar, ni nunkén tesawar achikman ayamrumakar pénker pujúsarat tusar, chicham jurúkma áwai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR AÍNTIUK

Aentsun tuke takákmas ayamratin tama áwai. Tura tsawant ankán akuish tuke ayamratin ainiawai. Ni wakéramun takákmasar, ayamratin ainiawai, tura ankántan jusar tuinkish wear ayamratin ainiawai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR EWÉJ

Aents tsukamtsuk, entsatairincha tuke taku, ni jeé pujutairi ankan pénker pujusartiniaiti. Sunkúrmaku akusha tsuamatainiam weár tsuakan sumakar tsuamartin ainiawai. Yurumtainiash tuke takáku aartiniaiti. Aentsan aents takatnum ajápamu akuish Ekuatura untrinkia tuke ayamruktin atiniaiti. Aents tunamar jaákuish, sunkúrmak pujakuish, wajema pujakuish, untach ajas pujakuish, tura warinkish ni pujamurin emékkakmataish túke ayamrumakma atiniaiti.

Nuwa ajamtin, tura uchi kuir ainiana ausha, pénker yainma atiniaiti. Uchi takusar ajapamu akuish, Ekuatura untrin ayámrukma atiniaiti tama aárma áwai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR UJÚK

Uchi kuér ainia aú tuke unuimiatainiam unuimiartin ainiawai. Uchi unuimiartinkia kuitchaiti, Ekuatur yaimiu asamtai. Uchikia mash tuke unuimiartin ainiawai, Ekuatura untri útsua asamtai. Aentsan natsasha nuú nankámas unuimiartin ainiawai. Ninki kakáram ajasar unuimiartin ainiawai.

Aents unuimian emtikia, nuú arán nankámaki unuimiaki weán yayáwai. Tura jú aentska tumaki weak warinkish nekaki, pénger chikich aentsjaish irunar amikmanaiki wetin ainiawai.

Apawach, nukuach ainia aúka, ni uchirin ní wakeramu unuimiarat tusar utsuktin ainiawai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR TSÉNKENT

Aents ni pujustinrin, ni nekatairin, iis pénger pujustaj tau tuinkish pachinaik irunar pénger pujusmij taun útsukma atiniaiti. Tura aents mash iruntrar emkatin enentai achikiar, ará arant unuimiarar, emkatin enentai achikiar pujustin ainiawai.

Aents imiatkinia najánan, chikich aents ní najána aítkiash jukichminiaiti, nuna Ekuatura uuntri tuke ayamrukma atiniaiti.

TÁMA NÁWE JÍMIAR YARUSH

Kákaram papi jui aarmaka, mash ju nunkanam pujati tuke umiktiniaitji. Wari Ekuaturnum tura yajá nunkanam aents tuákar jú papin pénger aárraru asamtai.

TÁMA NÁWE JÍMIAR USÚMTAI

Aents mash iruntrar ankan pénger enentaimesar pujusarmi tusar, uunt anairamu matskamunam pujuinia yainma atiniaiti.

Aents ainia au ankan pénger pujusarmi tusar wakeriniaka, chikich aents ainia aujai kajernaitsuk, manitsuk pujusartin ainiawai. Tuma asamtai mash iruntrar métek pujuiniak, Ekuatura uuntri kákaram papi arman umikiartin ainiawai.

Aents mash ankán pénger pujúsarmij tusar wakeruniaka, ju kákaram papi arma tuke umikiartin ainiawai.

TÁMA MENAINTIU NÁWE

Ju kákaram papi arman nekáwaru asar aents túke umikiartin ainiawai. Aents juna nekawar, ankán pénger pujusarat tusar, uunt chikichkimsar surimkiartiniaiti. Tura chikich aents ainiana ausha núnaká surimkiachartin ainiawai. Jú kakaram chicham apipiium aarman mash aentstikia umikiartin ají.

